

XX-OJI JAUNŲJŲ MOKSLININKŲ
PSICHOLOGŲ KONFERENCIJA

BENDRYSTĖS VEDINI

2023 M. BALANDŽIO 28 D.

**PRANEŠIMŲ SANTRAUKŲ
LEIDINYS**

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

KONFERENCIJOS ORGANIZACINIS KOMITETAS

Pirmininkė:

Augustė Nomeikaitė

Nariai:

Agnietė Kairytė

Dovilė Mikučionytė

Rita Žiauberytė-Jakštienė

Studentai:

Ieva Bartašiūtė

Paulius Miškinis

Rūta Macijauskaitė

LiPSA nariai:

Rasa Jokubauskaitė

Evelina Laurynaitė

Silvija Žukaitė

KONFERENCIJOS MOKSLO KOMITETAS

Pirmininkė:

prof. habil. dr. Danutė Gailienė

Nariai:

prof. dr. Evaldas Kazlauskas

doc. dr. Sigita Girdzijauskienė

dr. Dovilė Barysė

dr. Lina Gervinskaitė-Paulaitienė

KONFERENCIJOS REMĖJAI

KONFERENCIJOS ORGANIZATORIAI

INFORMACINIS RĖMĖJAS

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

<https://doi.org/10.15388/JMPK23>

ISBN 978-609-07-0845-3

Nors mokinių socialinių tinklų naudojimo įpročiai iš savęs neprognozavo didesnių viktimizacijos rodiklių, didesnis mokinio socialinių tinklų naudojimo skirtumas nuo klasės vidurkio – prognozavo. Šie rezultatai sutampa su asmens-grupės nepanašumo modeliu, mokiniai kurie neatitinkantys deskriptyvių klasės normų socialinių tinklų vartojimo įpročiuose, susiduria su didesne viktimizacijos rizika.

Raktiniai žodžiai: Viktimizacija, klasės aplinka, socialiniai tinklai, patyčios.

SAVIŽALA IR JOS FUNKCIJOS: ISAS KLAUSIMYNO LIETUVIŠKOS VERSIJOS TAIKYMAS STUDENČIŲ IMTYJE

Vakarė Kisieliūtė

Vilniaus universitetas

Nors nesavižudiška savižala (NS) yra viena iš labai svarbių problemų tarp jaunų suaugusiųjų moterų, Lietuvoje yra atlikta labai mažai tyrimų, kurie tyrinėtų NS bei jos charakteristikas, tokias kaip dažnį ar funkcijas, šioje imtyje. Apskritai, Lietuvoje nėra pritaikyto išsamaus klausimyno, kuris vertintų ne tik skirtingus NS būdus dažnį, bet ir kitas charakteristikas. Šio darbo tikslas yra įvertinti ISAS klausimyno lietuviškos versijos taikymo galimybes studentų imtyje bei iširti studentų NS, įvertinant ne tik būdus ir dažnį, bet ir save žalojančio elgesio funkcijas, o taip pat NS sąsajas su suicidiškumu. Studentų imtis pasirinkta todėl, kad NS dažniau pasižymi būtent merginos nei vaikinai bei save žalojančio elgesio paplitimas didžiausias paauglystėje ir tarp jaunų suaugusiųjų.

Iš viso tyrime dalyvavo 351 Vilniaus universiteto bakalauro arba vientisųjų studijų studentė nuo 19 iki 29 m. amžiaus ($M = 20,78$; $SD = 1,95$). 211 tyrimo dalyvių (nuo 18 iki 29 m. amžiaus: $M = 20,81$; $SD = 1,87$) nurodė save žalojusios ir užpildė lietuvių k. išverstą ISAS (angl. Inventory of Statements about Self-Injury; Klonsky & Olino, 2008) klausimyno versiją, kuriame buvo klausama apie NS būdus, dažnį ir funkcijas. Taip pat elektroninėje anketoje buvo pateiktas Revizuotas savižudiško elgesio klausimynas (SBQ-R; Osman ir kt., 2001). Surinkti duomenys buvo naudojami atlikti ISAS klausimyno tiriamajai ir patvirtinamajai faktorinėms analizėms, bei įvertinti surinktos imties NS ypatumai ir jų ryšiai su savižudiškumu.

Iš tyrimo dalyvių, 211 (60,1 %) pranešė apie NS per gyvenimą, o dažniausi savižalos metodai: pjaustymasis, su mityba susijusi savižala ir neleidimas užgyti žaizdoms. Vidutiniškai studentės buvo 12,91 metų (nuo 4 iki 27 m. amžiaus; $SD = 3,12$) pirmo NS pasireiškimo metu ir 78,7 % tyrimo dalyvių pranešė apie norą nutraukti tokį elgesį. Remiantis tiriamosios faktorinės analizės rezultatais, originalaus ISAS klausimyno 13 subskalių modelis netiko šio tyrimo imtyje. Taigi iš originalaus modelio buvo išimta tarpasmeninių ryšių subskalė bei papildomai pašalinti dar 4 klausimai, kurie netiko atitinkamoms subskalėms šio tyrimo imtyje. Dėl pakeistų klausimų skaičiaus subskalėse, kiekvienos funkcijos įverčiai apskaičiuojami išvedus jų vidurkius. Stipriausiai išreikštos NS funkcijos šio tyrimo imtyje buvo emocijų reguliacijos, savęs baudimo ir sielvarto pabrėžimo. Buvo rastas reikšmingas ryšys tarp didesnės savižudybės rizikos ir NS bei tam tikrų jos funkcijų.

Parengta ISAS klausimyno lietuviška versija yra tinkama naudoti siekiant įvertinti NS ir jos funkcijas. NS yra opi problema tarp studentų merginų, kadangi daugiau nei pusė jų per gyvenimą yra save žalojusios bei didžioji dalis besižalojusių norėtų tokį elgesį nutraukti.

Dažniausias NS būdas šioje imtyje buvo pjaustymasis, o dažniausiai minima NS funkcija - emocijų reguliavimas.

Darbas atliktas kartu su dr. Egle Mažulyte-Rašytine, Vilniaus universitetas, Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas.

Raktiniai žodžiai: Nesavižudiška savižala, nesavižudiškos savižalos funkcijos, ISAS klausimynas, savižudiškumas.

TĖVŲ NEPALANKIŲ VAIKYSTĖS PATIRČIŲ IR ASMENYBĖS FUNKCIONAVIMO SĄSAJOS: EPISTEMINIO PASITIKĖJIMO VAIDMUO

Nerilė Kopcikaitė

Vilniaus universitetas

Įvadas. Nepalankios vaikystės patirtys žaloja vaiko psichinę sveikatą ir gali būti susijusios su įvairių psichologinių sunkumų pasireiškimu suaugus bei tapus tėvais, tarp jų ir su sutrikusiu asmenybės funkcionavimo lygiu bei episteminiu pasitikėjimu, t. y. pasitikėjimu tarpasmeniškai perduodamos informacijos autentiškumu ir asmenine svarba. Kol kas empirinių tyrimų, nagrinėjančių šį ryšį, dar trūksta, todėl šio tyrimo tikslas išanalizuoti episteminio pasitikėjimo vaidmenį medijuojant ryšį tarp tėvų nepalankių vaikystės patirčių ir asmenybės funkcionavimo lygio.

Metodika. Atliktas skerspjūvio dizaino tyrimas. Tyrime dalyvavo 110 tėvų (80 proc. moterų, amžius $M = 39,1$; $SD = 5,74$), patiriančių psichologinius sunkumus ar turinčius vaikų, kurie patiria psichologinius sunkumus. Naudoti instrumentai: demografinių duomenų anketa; Nepalankių vaikystės patirčių klausimynas – suaugusiųjų versija (VPK-S; Gervinskaitė-Paulaitienė ir Barkauskienė, 2018, adaptuota iš Dube et al., 2001); Episteminio pasitikėjimo, nepasitikėjimo ir patiklumo klausimynas (ETMCQ; Campbell, 2021); Asmenybės funkcionavimo lygio skalė – trumpoji versija (LPFS-BF 2.0; Weekers et al., 2018).

Rezultatai. Didžioji dalis tyrime dalyvavusių tėvų nurodė patyrę (89,1 proc.) bent vieną nepalankią vaikystės patirtį. Nepalankių vaikystės patirčių skaičius buvo reikšmingai susijęs su asmenybės funkcionavimo lygiu. Nustatyta, kad episteminis patiklumas medijuoja ryšį tarp tėvų nepalankių vaikystės patirčių ir asmenybės funkcionavimo. Nustatyti asmenybės funkcionavimo lygio prognostiniai veiksniai: vaikystėje patirtas emocinis apleistumas, episteminis nepasitikėjimas, episteminis patiklumas bei moteriška lytis.

Išvados. Šio tyrimo rezultatai parodė, kad aukštesnis episteminis patiklumas reikšmingai medijuoja ryšį tarp tėvų nepalankių vaikystės patirčių ir asmenybės funkcionavimo lygio. Kadangi episteminį pasitikėjimą galima stiprinti psichoterapijos pagalba, žinių plėtimas apie šio konstrukto vaidmenį gali būti naudingas psichoterapinių intervencijų ir psichopatologijos prevencijos tyrimams.

Šis tyrimas yra projekto „Mentalizacija grįstos tėvystės programos veiksmingumo Lietuvoje tyrimas“ dalis. Projektas bendrai finansuotas iš Europos socialinio fondo lėšų (projekto Nr. 09.3.3-LMT-K-712-23-0152) pagal dotacijos sutartį su Lietuvos mokslo taryba (LMTLT).

Darbo vadovė: dr. Lina Gervinskaitė – Paulaitienė